

3. RAZDOBLJE NAKON 1806. GODINE

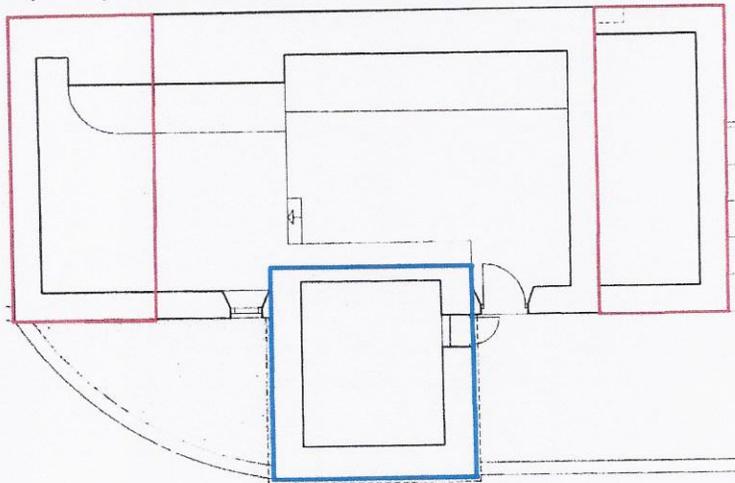
Početak 19. stoljeća na otoku je harala variola pa je 1803. i 1804. godine uvedena mjera posebnog čuvanja kuća zaraženih, a dio stanovništva se iselio⁴². Od 28. svibnja 1808. godine nema više dubrovačkog kneza na Lastovu, a od 30. lipnja predstavnik vlasti je Frano Gozze kao mirovni sudac i delegat (*giudice di pace e delegato del governo di Lagosta*), a od 1809. do 1811. godine tu dužnost obavlja Vlaho Marina Caboga⁴³.

Nakon što su Englezi osvojili otok 1812. godine, upravlja "predsjednik vijeća" Vicko Kvestić, a nakon uspostave austrijske vlasti 1815. godine, Lastovo je potpalo pod vojnu i civilnu vlast na Visu te nakon I. Svjetskog rata, 1920. godine, pripalo je Italiji⁴⁴.

Građevinska aktivnost je u tom periodu bila uglavnom privatna ili crkvena, a Općina je, u okviru svojih skromnih mogućnosti, tek od 1860. godine nastojala riješiti smještaj općinskih ureda u jednu zgradu, koji su se do tada selili od jedne do druge privatne kuće⁴⁵.

Zapušteni i ruševni knežev dvor (*palac*) je djelomično srušen tijekom 1898. i 1900. godine, ali je ostala sačuvana gustijerna građena "u vjetru" i terasa - *sular* nad gustijernom. Isto tako je sačuvan volumen izvorne kuhinje uz sjeverni ogradni zid s prozorima u plitko profiliranim kamenim okvirima na istočnom i zapadnom pročelju te prizemnice, kao i kameno popločenje između *palaca* i kuhinje te dvorišta oko kuhinje tj. između začelja *palaca* i sjevernog ogradnog zida parcele. Povećanjem gabarita izvornog kneževa dvora povratnik Nikola Garbini⁴⁶ je dao sagraditi dvokatnicu u povijesnom, neorenesansnom stilu⁴⁷. Naime, usporedbom nacrt iz 1827. godine i današnjih gabarita može se utvrditi da je kuća dograđena prema istoku za gustijernu koja je sačuvana do danas te isto toliko prema zapadu tj. simetrično u odnosu na položaj volumena povijesne gustijerne sa *sularom*.

Crveno označeno pretpostavljeno produljenje
Garbinijeve kuće istočno i zapadno od izvornog
volumena gustijerne (plavo) na skici tlocrta prizemlja
Omega engineering d.o.o., 2016.

42 *** Lastovski statut, Split 1994., str. 75; J. Lučić: Prošlost otoka Lastova u doba Dubrovačke Republike

43 *** Lastovski statut, Split 1994., str. 78; J. Lučić: Prošlost otoka Lastova u doba Dubrovačke Republike

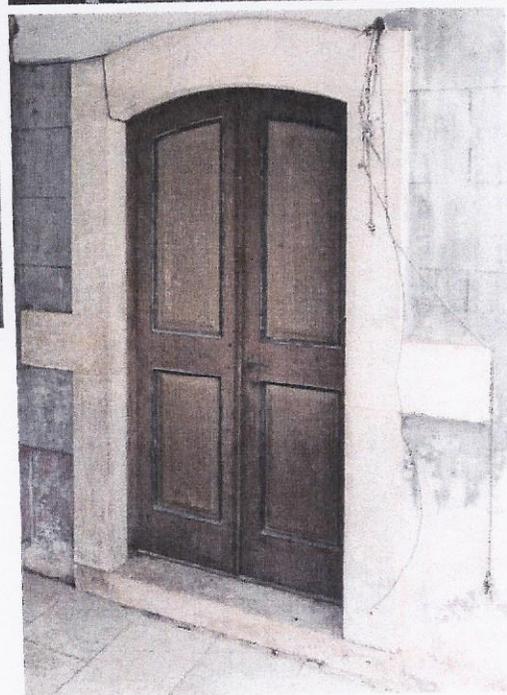
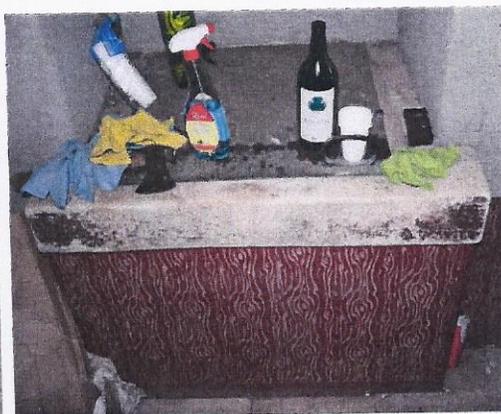
44 *** Lastovski statut, Split 1994., str. 79; J. Lučić: Prošlost otoka Lastova u doba Dubrovačke Republike

45 A. Jurica, Lastovo kroz stoljeća, Lastovo, 2001., str. 465; ... tek je 1866. godine došlo do sporazuma kojim je crkvena uprava, vlasnik starog fondika (fratije) dopustila nadogradnju konobe za jedan kat, a za uzvrat dobila staru kancelariju za slučaj proširenja župne crkve

46 A. Jurica, Lastovo kroz stoljeća, Lastovo, 2001., str. 467; za prezime obitelji, koju C. Fisković navodi kao Grbin, Lastovci i danas nazivaju Garbini

47 C. Fisković, Lastovski spomenici, Split, 1966., str. 91

Na parceli koja je povijesno određena ogradnim zidovima uređen je okoliš s istočnom taracom i kamenim stubištem koje vodi do glavnog ulaza na razini prvog kata, dok je nekadašnji ulaz kneževa dvora na sjevernom pročelju vjerojatno sužen za gospodarski prolaz prema kuhinji. Na tom sjevernom, začelnom zidu kuće u razini prvog kata je otvoren jedan pravokutni prozor u jednostavnom, kamenom okviru te još jedna vrata u jednostavnom kamenom okviru sa segmentnim nadvojem koja vode na sjevernu, odnosno zapadnu terasu. U nišu istočnog dijela sjevernog pročelja postavljena je kruna tada dograđene gustijerne. Na razini drugog kata sjevernog začelja kuće Garbini otvorena su tri pravokutna prozora u jednostavnim kamenim okvirima.

Sjeverno pročelje kuće Garbini (gore), u nišu ugrađena kvadratna kruna novoizgrađene gustijerne na istočnom dijelu sjevernog pročelja (desno gore) i detalj vrata segmentnog nadvoja (desno) fotografije, L. Peković, 2016.

Otvori reprezentativnog južnog pročelja postavljeni su u pet vertikalnih osi, simetrično na os središnjih vrata s polukružnim nadvojem koja na razini kata vode do tarace - sulara s kamenim popločenjem i klupom uz tri ruba kamene ograde na čijim su slobodnim krajevima postavljene dvije kamene kolone šesterokutnog presjeka s kapitelima koji su nosili drvenu gredu pergole. Upravo ta terasa, okružena kamenim zidanim klupama u sjeni

odrine, u blagom podneblju i na sunčanoj padini s udobnošću i pogledom na slikovitu skupinu kuća, na okolna brda i na polje održala je povijesni kontinuitet graditeljstva, ali i udobnosti koju su u doba kasnorenesansnog i baroknog stila 17. i 18. stoljeća osjetili Lastovci i kako navodi C. Fisković: "...uživali su u sjenama svojih visokih terasa osobito u ljetnim danima, sumracima i večerima, kada se u kotlini na njihova sela slegne žega i sparina, terase su im pružale svjež zrak, a odrine nad njima sjenu i zaklon od sunca i od noćne rose" te su postale "tipični građevinski motiv ovog mjesta"⁴⁸. Nad tom, povijesnom terasom nekadašnjeg kneževa dvora, na razini drugog kata Garbinijeve kuće je balkon na četiri kamene konzole s kamenom ogradom na koju je na obje slobodne strane bila postavljena po jedna kamena, kičena žardinjera od kojih je do danas sačuvana samo zapadna. Sve prozore prvog i drugog kata na tom pročelju oblikuju pravokutni, kameni jednostavni okviri nad kojima je geometrijski profilirana kamena okapnica završena trokutastim zabatom. Parapeti prozora naglašeni su položenim pravokutnicima u jednostavnom kamenom okviru, unutar kojega je rustičnom žbukom, reljefno istaknut paralelogram.

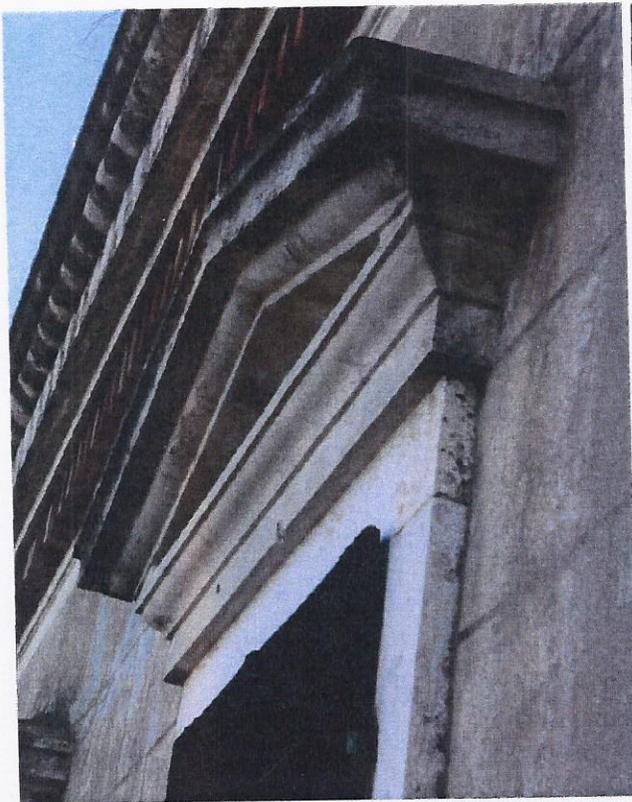

Južno pročelje kuće Garbini
fotografija: L. Peković, 2016.

Prizemlje i katove na tom pročelju dijele dva kamena, profilirana vijenca, čija geometrija ponavlja geometriju završnog vijenca *sulara* nad gustijernom. Južno pročelje, obrađeno žbukom s ucrtanim koršem kamena i naglašenim uglovima, je završeno geometrijski profiliranim krovnim kanalom koji je oblikovan sjekomice

⁴⁸ C. Fisković, Lastovski spomenici, Split, 1966., str. 123

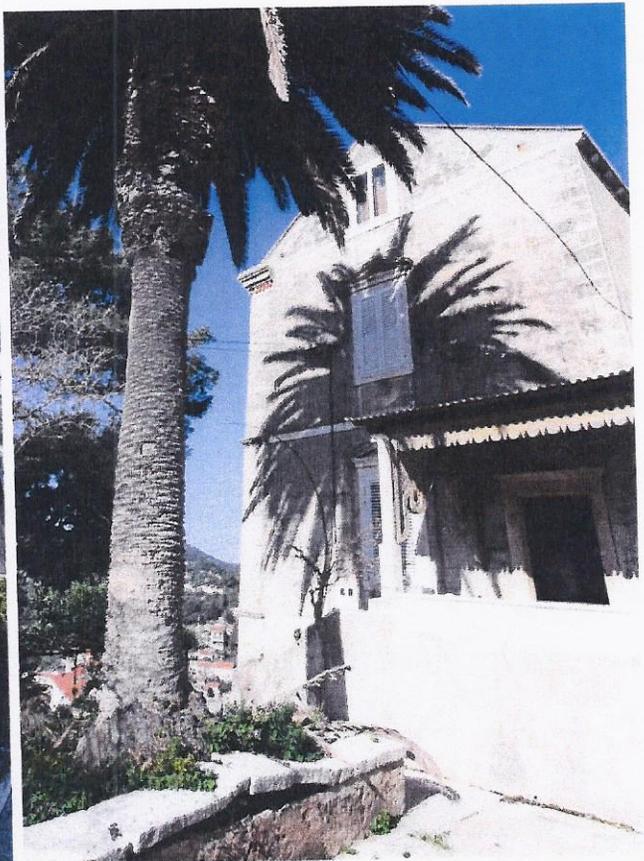
postavljenom opekam između dva profilirana dijela te završen polovicama žutih tavela koje su postavljene pod kutem od 45°. Nad središnjim dijelom dvostrešnog krovništva, danas pokrivenog utorenim crijepom, uzdignut je visoki zidani, dvostrešni belveder s bočnim, neobaroknim volutama obrađenim žbukom, kao i završni geometrijski profilirani zabat nad kojim su uzdignuta dva, bočna manja i jedan središnji, veći pravokutni akroteriji. belveder je rastvoren pravokutnim prozorom s polukružnim nadvojem sa zaglavnim kamenom i geometrijski profiliranim kapitelima na vrhu kamenih, jednostavnih doprozornika. Na istočnoj i zapadnoj strani belvedera, uz sami rub strehe krova, postavljena su po dva akroterija neogotičkog stila.

Detalj prozora drugog kata (gore lijevo), belveder (gore desno), žardinjera balkona (sasvim lijevo), akroterij krova (lijevo) i detalj krovnog kanala (dolje); fotografije: L. Peković, 2016.

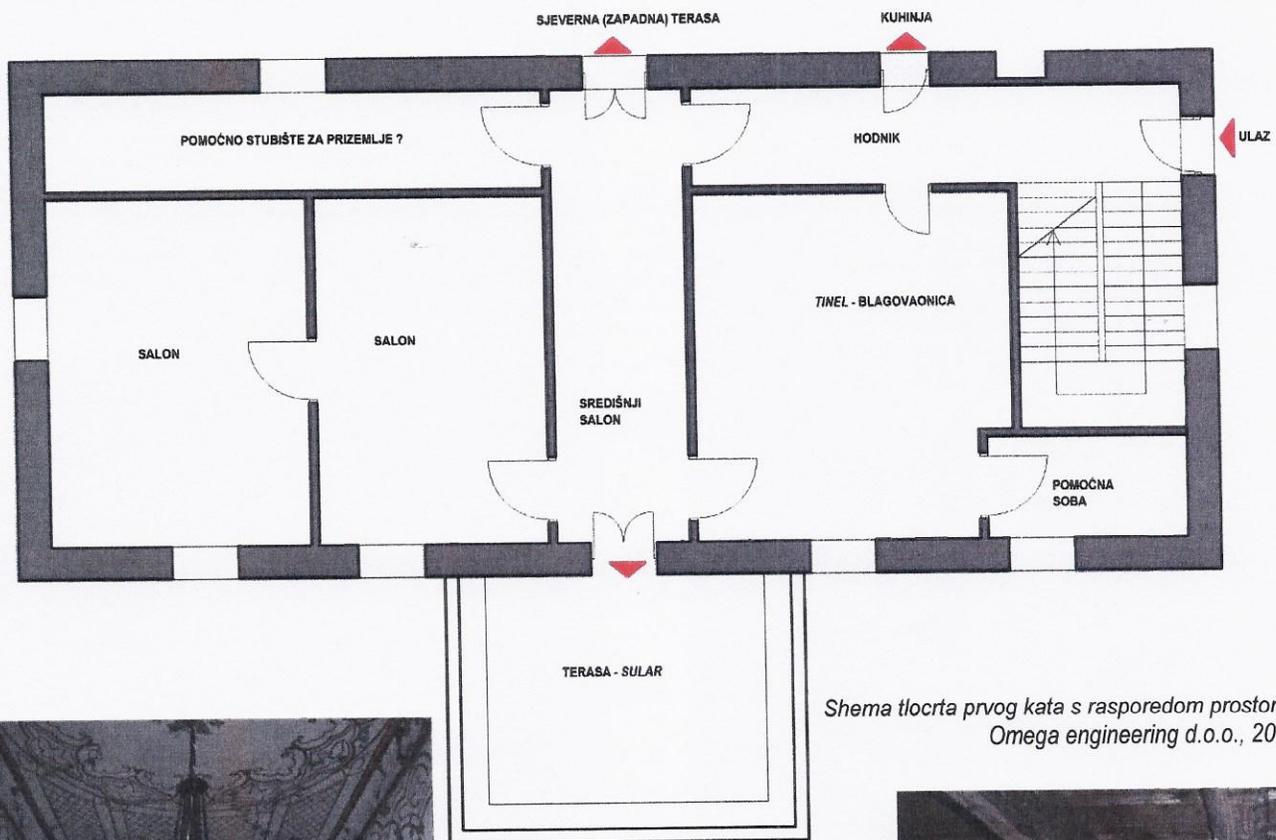
Zabatna pročelja rastvorena su prozorima u verikalnoj središnjoj osi, a jednostavni, kameni vijenci dijele razine prvog i drugog kata te potkrovlja. Prozori katova i zabatni otvor potkrovlja su istog oblikovanja kao i prozori južnog pročelja. Na sjevernom dijelu istočnog pročelja je glavni ulaz u jednostavnom, kamenom okviru s geometrijski profiliranom okapnicom, a pred ulazom je manja terasa s klupicom i zidanom ogradom na čiju je kamenu poklopicu postavljena kolona s kapitelom na koji se naslanjala drvena greda pergole, a naknadno je izvedena drvena, rezbarena nadstrešnica orijentalnog stila sa salonitim pokrovom. Popločenje manje terase pred ulazom je izvedeno kvadratnim pločicama u "kamenini" s geometrijskim motivima upisanim u kvadrate.

Zapadno (lijevo), istočno (desno) pročelje i popločenje terase pred ulazom (dolje)
fotografije: L. Peković, 2016.

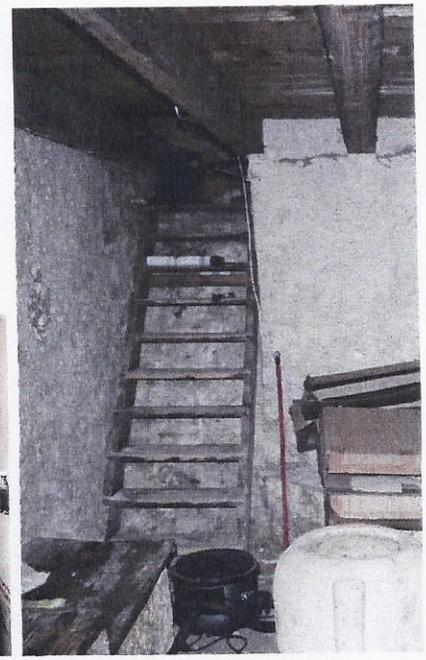
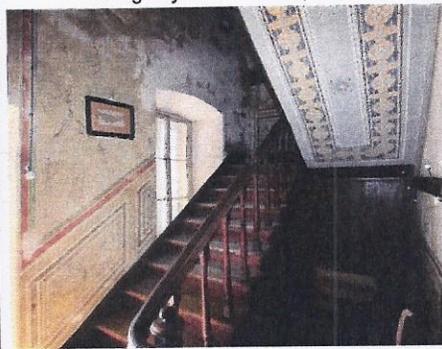
Međukatne konstrukcije stambene dvokatnice su drvene, kao i dvokrako stubište oslikanih podgleda uz istočni zid kuće, do danas vrlo dobro sačuvano. Prostori dnevnog bloka kuće, koje čine *tinel* tj. blagovaonica s manjom, pomoćnom sobom te tri salona smješteni su uz reprezentativno, južno pročelje i povezani hodnikom uz sjeverni zid. Iz središnjeg, uskog salona (hodnika) se izlazi na veliku, južnu terasu - *sular*. Na sjevernom zidu, a u osi vrata prema *sularu* otvorena su spomenuta vrata segmentnog nadvoja, kojima se izlazi na sjeverni, odnosno zapadni dio tarace. Vrata na unutrašnjem, zapadnom zidu toga izduženog prostora su danas zazidana, ali se može pretpostaviti da su vodila do jednokrakog drvenog stubišta kojim se silazilo u *cantinu* na razini prizemlja, čiji je donji dio kraka sačuvan do danas.

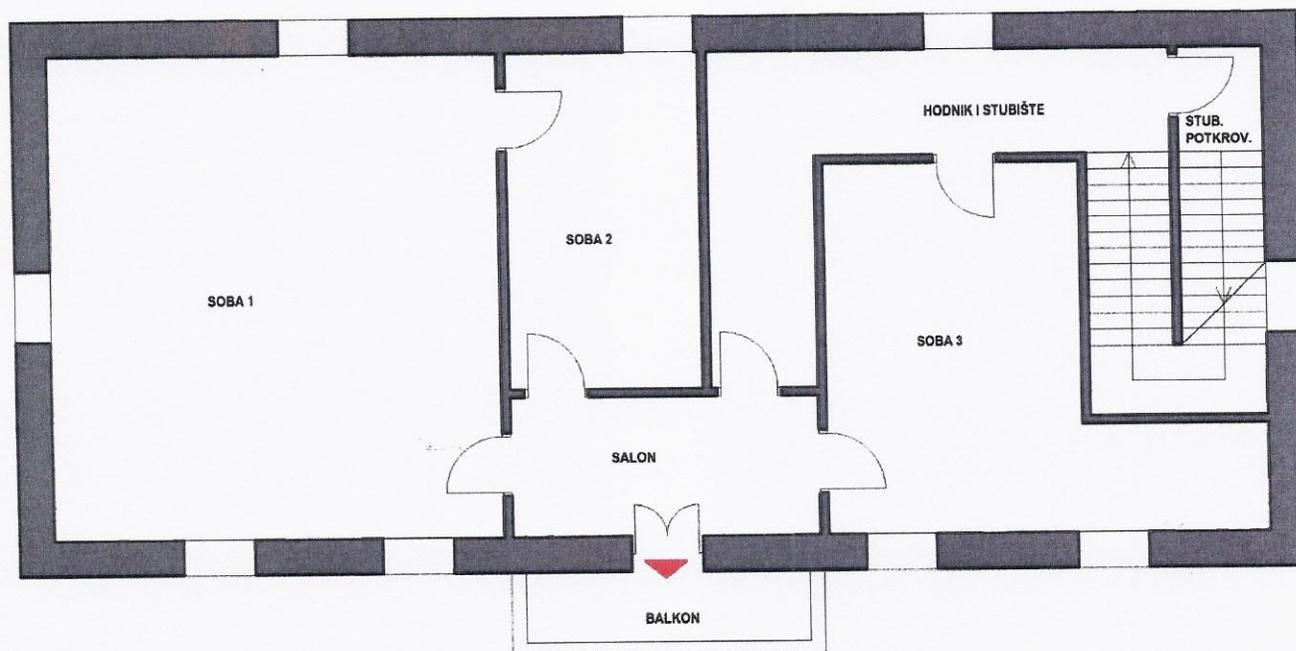
Shema tlocrta prvog kata s rasporedom prostorija
Omega engineering d.o.o., 2016

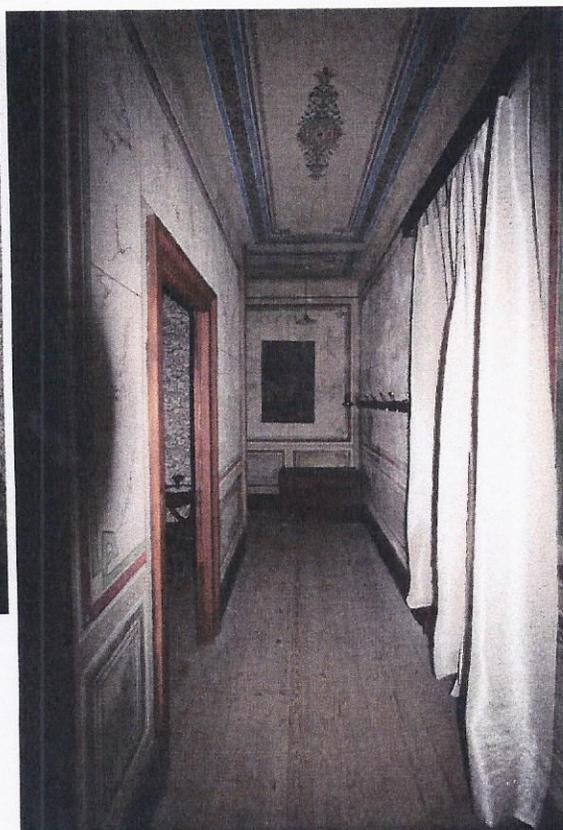
Središnji salon s izlazom na sular (lijevo),
dvokrako stubište za drugi kat s oslikanim
podgledom(dolje) i ostatak donjeg dijela
kraka prema cantini u prizemlju (desno)
fotografije: L. Peković, 2016.

Na drugom katu su tri spavaće sobe u koje se ulazi iz manjeg središnjeg salona ispred kojega je balkon na četiri kamene konzole. Iz velike spavaće sobe na zapadnom dijelu kuće može se ući u manju koja ima prozor na sjevernom pročelju, a ulaz u spavaću sobu na istočnom dijelu omogućen je i iz hodnika. Drveno poluzavojito stubište za potkrovlje je od hodnika odvojeno pregradnim zidom s vratima.

Shema tlocrta drugog kata s rasporedom prostorija
Omega engineering d.o.o., 2016.

Salon (gore) i hodnik (desno) drugog kata
fotografije: L. Peković, 2016.

Prostor potkrovlja se koristi kao spremište bez pregradnih zidova, rasvijetljeno belvederom i dva zabatna prozora. Drveno dvostrešno krovništvo kuće s južnim, dvostrešnim belvederom je danas pokriveno utorenim crijepom.

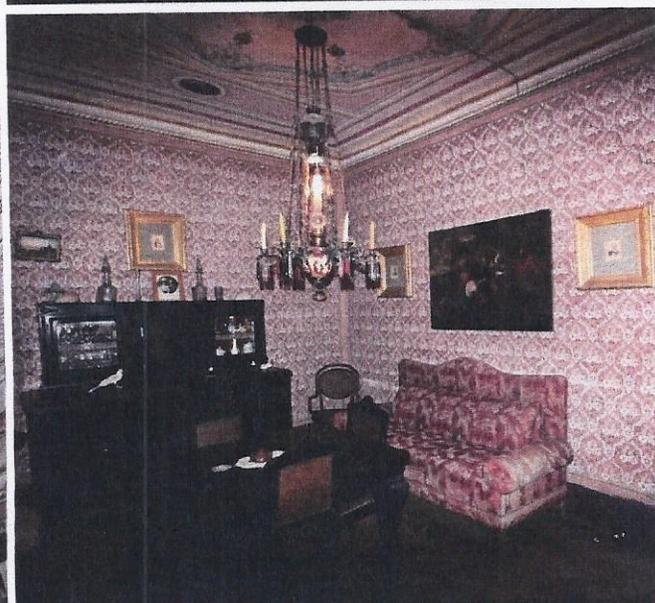

Prostor potkrovlja
fotografija: L. Peković, 2016.

U svim prostorijama prvog i drugog kata je sačuvan zidni i stropni "šablonski" oslik, uglavnom geometrijskih i floralnih motiva, karakterističan za početak 20. stoljeća. Završna obrada poda prvog kata je parket većeg formata, postavljen na "riblju kost", a pod drugog kata je daščani. Sačuvano je i unutarnje uređenje svih prostorija kuće s namještajem, središnjim stropnim rasvjetnim tijelima, obiteljskim i ostalim fotografijama te uljima na platnu iz različitih vremenskih perioda od 18. do 20. stoljeća.

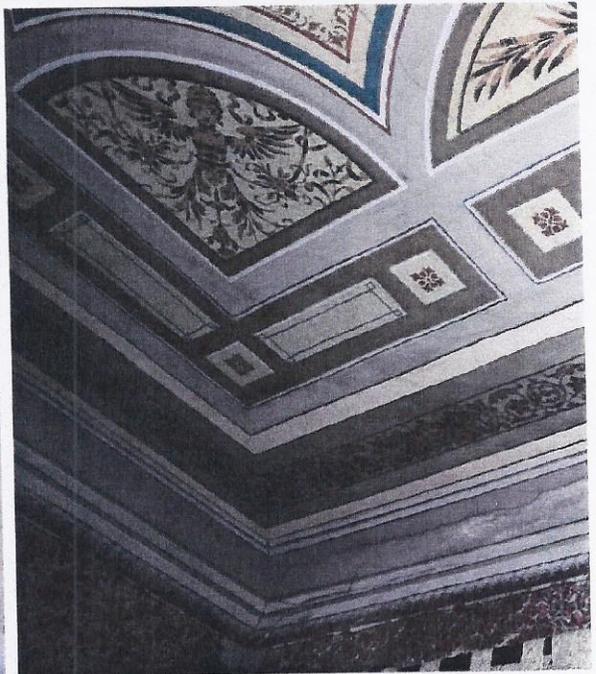
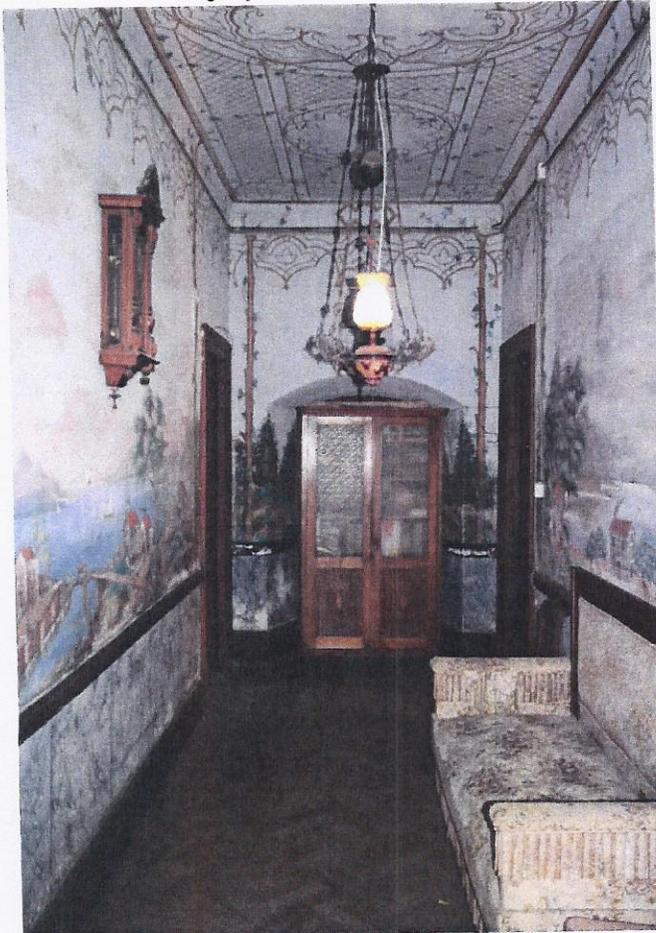

Tinel (desno gore) i salon (desno) prvog kata s detaljem stropa (dolje); fotografije: L. Peković, 2016.

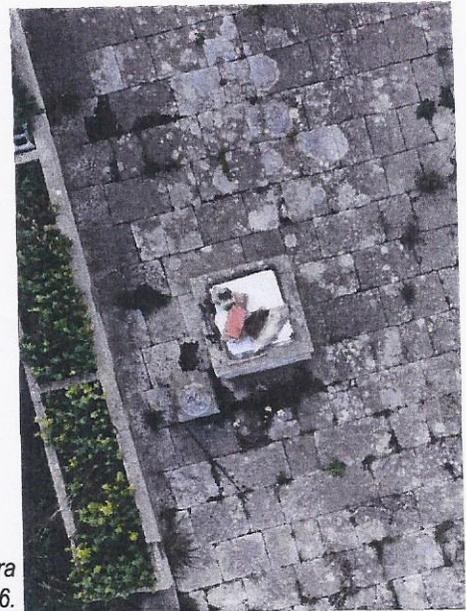

Velika zapadna soba (gore) i detalj stropa (desno) te oslik stropa istočne sobe drugog kata (dolje lijevo); oslik hodnika kojem su u dnu zazidana vrata za prizemlje (dolje) fotografije: L. Peković, 2016.

Kuću okružuje kamenom popločana tarca na zapadnoj strani s ogradnim zidićem koji je naknadno povišen betonom, a koja se spaja s duguljastim dvorištem između kuće i sjevernog ogradnog zida parcele. Prije popločavanja zapadne tarace je iskopana još jedna gustijerna i postavljena jednostavna, kvadratna kruna bunara.

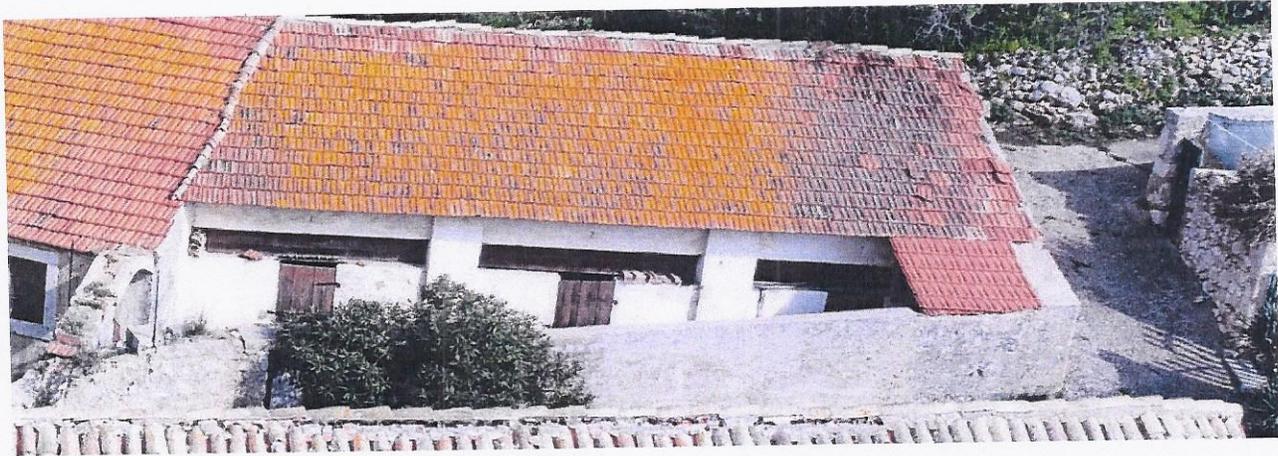
Zapadna taraca s krunom bunara
fotografija: L. Peković, 2016.

Vjerojatno u istom periodu, na dijelu dvorišta uz sjeverni ogradni zid parcele, istočno od kuhinje, je podignuta pomoćna prizemnica s trostrešnim krovom te uz nju, još jedna, zbog pada terena niža, gospodarska zgrada s jednostrešnim krovom. Danas su u prizemnici s trostrešnim krovom smještene sanitarije s jednim pravokutnim prozorom u kamenom okviru na južnom pročelju. U sredini južnog pročelja niže gospodarske zgrade su široka (gospodarska) vrata u kamenom okviru sa segmentnim nadvojem te sa svake strane po jedan pravokutni prozor u kamenom okviru, a pod dvorišta ispred južnog pročelja je obrađen kamenom i zaglađenom žbukom u geometrijskim, kvadratnim oblicima.

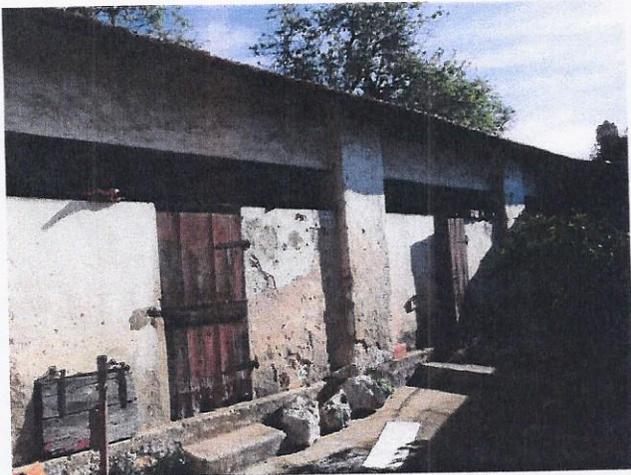

Gospodarske građevine uz sjeverni ogradni zid (sasvim gore) i popločenje ispred južnog pročelja niže zgrade (gore)
fotografije: L. Peković, 2016

Na krajnjem istočnom dijelu parcele, koji je s južne strane određen ogradnim zidom uz sjeverni potez puta čija je trasa uvjetovala suženje toga dijela posjeda, vjerojatno iz ranijeg perioda su sačuvane štale s jednostrešnim krovom koje je naslonjeno na sjeverni ogradni zid u kojem je probijen otvor za ubacivanje sijena, koje se dopremalo putem uz sjeverni potez toga zida. Na malo gospodarsko dvorište ispred južnog pročelja može se pristupiti i s mjesnog puta koji razdvaja posjed *Palaca* i crkve sv. Ivana.

Pogled s juga (gore) i sa zapada (dolje lijevo) na gospodarsku zgradu sa štalama te vrata za sijeno na sjevernom pročelju (dolje) fotografije: L. Peković, 2016.

Polovicom 20. stoljeća vlasnik imanja bila je obitelj Fantella, čije je prezime upisano i vidljivo do danas nad vratima nekadašnje drvarnice (*Legnaja*) u prizemlju. Vjerojatno je u tom periodu postavljena i streha između stambene dvokatnice i kuhinje te pomoćne zgrade s trostrešnim krovom.

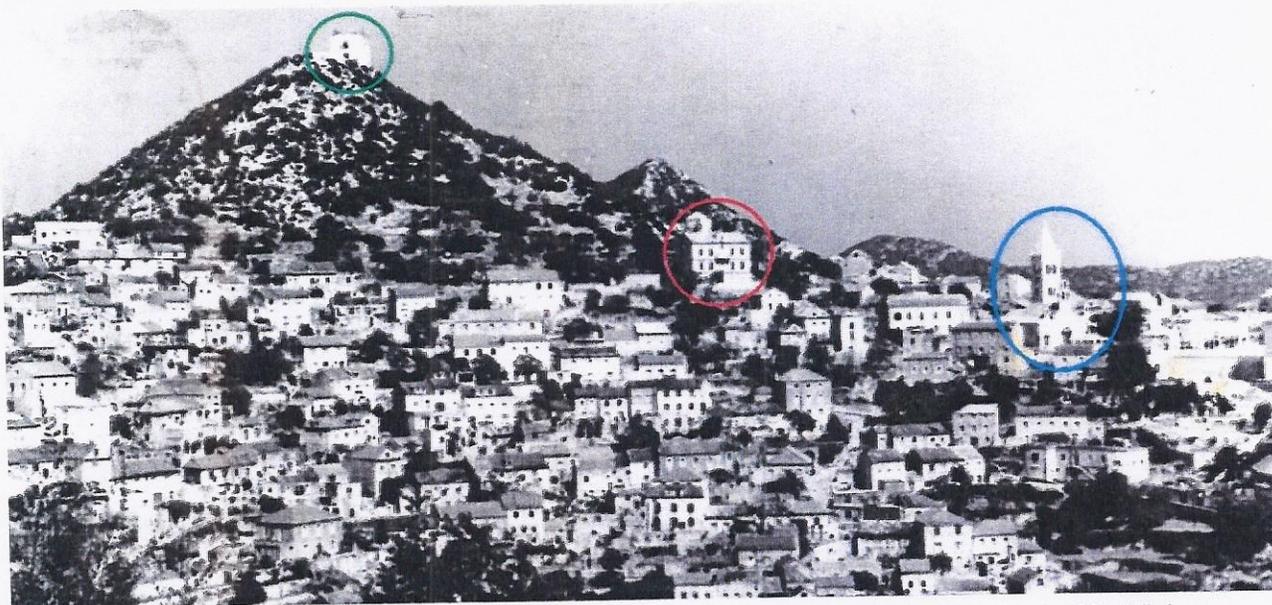
Natpis nad ulazom u prizemlje fotografija: L. Peković, 2016.

III. VALORIZACIJA I PRIJEDLOG KONZERVATORSKIH SMJERNICA

1. VALORIZACIJA

Današnji posjed s dvokatnom kućom Garbini (Grbin) Fantella, gospodarskim zgradama, vrtovima, terasama i pristupnim kamenim stubištem na južnoj strani parcele nastao je na temeljima i u granicama parcele nekadašnjeg dvora lastovskog kneza, koji se kao lokalitet naziva *Palac* spominje u sačuvanim dokumentima polovicom 14. stoljeća. Imenovanje prvog dubrovačkog vlastelina za lastovskog kneza, nakon Zadarskog mira 1358. godine, značilo je i potrebu njegova boravka te izgradnju kuće za njegov smještaj u Lastovu. Za izgradnju je izabrana lokacija iznad župne crkve sv. Kuzme i Damjana, ispod kaštela koji je nadgledao plovidbu Lastovskim kanalom i dominirao naseljem čije kuće se amfiteatralno, slijedeći konfiguraciju prirodnog terena, spuštaju prema plodnom polju na jugu.

*Lokalitet Palac (crveno) ispod utvrde (zeleno), a iznad župne crkve (plavo) na fotografiji iz polovice 20. stoljeća
fotografija u vl. J. Peković*

Prema odlukama Vijeća umoljenih od 8. lipnja 1546. godine trebalo je izgraditi novi i udobniji knežev dvor, a gradnja je završena u ožujku 1572. godine, o čemu može posvjedočiti i natpis iz vremena uprave lastovskog kneza Petra Lukarevića 1571. godine, za kojega danas nije poznato gdje je pohranjen, a navodi ga F. Radić 1901. godine.

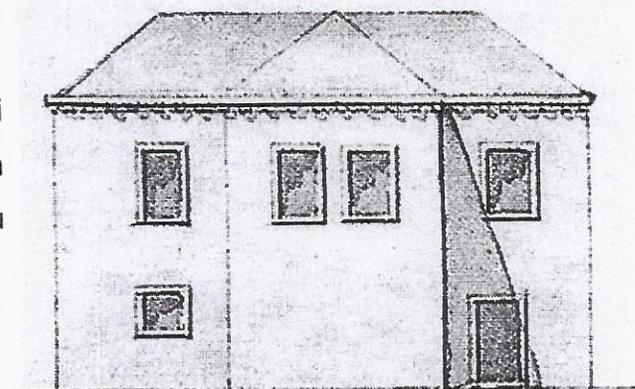
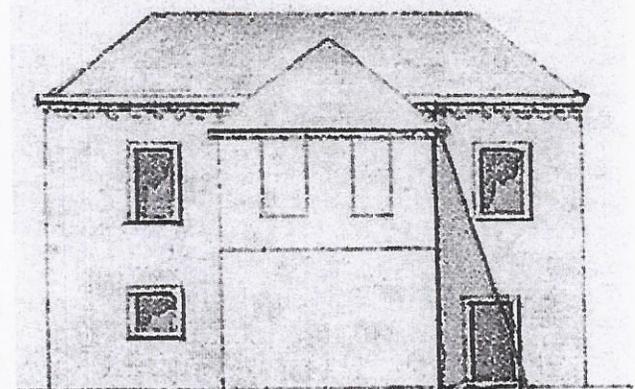
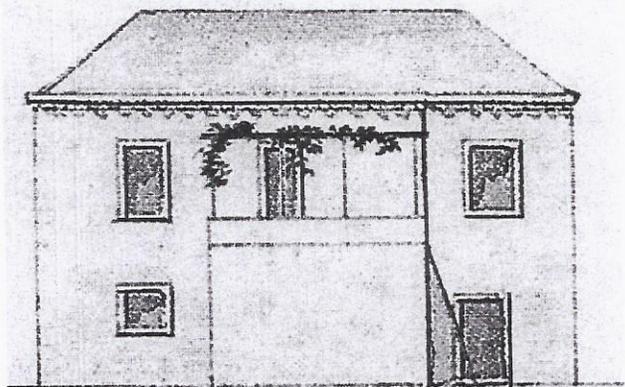
Renesansno oblikovanje okvira vrata na sjevernom zidu današnje kuće, koja su zabilježena i na kasnijem crtežu inženjera L. Vitelleschija kao glavni ulaz, do kojega se dolazilo sjevernim prilazom između kuće i ogradnog zida parcele s do danas sačuvanim kamenim popločenjem, može se pretpostaviti da je sačuvan okvir izvornog, sjevernog ulaza u dvor. Položaj tih, kasnije suženih, vrata nasuprot ulazu u građevinu koja je

dograđena uz sjeverni ogradni zid parcele, s do danas sačuvanim pravokutnim prozorima u plitkom, geometrijski profiliranom okviru na istočnom i zapadnom pročelju navodi na pretpostavku da je ta građevina s trostrešnim krovom kuhinja s krušnom peći koja se u dokumentima spominje koncem 17. i početkom 18. stoljeća. Početkom 17. stoljeća donesena je odluka da se u kneževu dvoru urede dvije tamnice: jedna za žene, druga za muškarce, a 1639. godine se spominju i kneževi čuvari pa se može pretpostaviti da je za njihov smještaj tada bila dograđena još jedna pomoćna zgrada uz sjeverni ogradni zid parcele, vjerojatno na mjestu današnje s trostrešnim krovom. Zatvori su mogli biti u sjevernom dijelu prizemlja gdje je do danas sačuvana široka zidana klupa.

Gradnja do danas sačuvanog južnog volumena s gustijernom u prizemlju, nad čijim je kamenim bačvastim svodom taraca - *sular*, s koje se pružao pogled na mjesto i koja je mogla pružiti večernji spokoj i meditaciju je završena 1666. godine kako je uklesano na kamenoj ploči, koja je ugrađena na južnom pročelju, ispod niše u koju je bio postavljen kip sv. Vlaha, koji je vjerojatno zamijenjen u vrijeme izgradnje Garbinijeve kuće koncem 19. i početkom 20. stoljeća.

Pretpostavljeni izgled južnog pročelja 1666. godine (desno gore); prije 1777. godine (desno) te nakon 1777. godine (desno dolje) kako je zabilježio inženjer L. Vitelleschi i 1827. godine desno i desno gore: Omega engineering d.o.o., 2016. desno dolje: preuzeto iz Povijesne i statističke bilješke o dubrovačkom okrugu, T. XLIX;

Koncem 17. stoljeća nad taracom - *sularom* je bila pergola koja je, 1777. godine, uklonjena te je izgrađena lođa, tzv. *paviun* s četiri prozora koja su bila ostakljena u olovu. Nacrt L. Vitelleschija iz 1827. godine donosi tlocrtni raspored prizemlja s drvarnicom (*Legnaja*), podrumom - magazinom (*Cantina*) i gustijernom (*Cisterna*) u prizemlju te središnjom saločom (*Sala*) iz koje se izravno ulazilo u kneževu kancelariju (*Uffizio*) na jugu, blagovaonicu (*Tinello*) na

Alzata.

istoku te u sobu (*Camera*) na zapadu. Osnovna katnica bila je pokrivena četverostrešnim, a južni volumen nad gustijernom trostrešnim krovom koji su, nakon zatvaranja volumena *paviuna* mogli biti objedinjeni kamenim krovim kanalom na konzolama.

Tijekom 1898. i 1900. godine, zapušteni i ruševni knežev dvor je djelomično srušen te je, povećanjem gabarita prema istoku i zapadu sagrađena dvokatnica u neorenesansnom stilu za naručitelja Nikolu Garbinija (Grbina), sačuvana do danas. Od povijesnog kneževa dvora ostao je sačuvan *sular* na južnoj strani ispod kojega je gustijerna s kamenim bačvastim svodom te prizemlje s drvarnicom i magazinom uz koje je prema istoku podignuta tada nova gustijerna pa se može zaključiti da je gradnja neorenesansne dvokatnice poštivala starije strukture koje su spretno uklopljene. Isto tako je dobro iskorišten i zatečeni volumen kuhinje, vjerojatno sagrađene pred kraj 17. stoljeća, s pravokutnim prozorima u kamenim, plitko profiliranim okvirima na istočnom i zapadnom pročelju te gabariti pomoćne zgrade koja je vjerojatno služila za smještaj čuvara i posluge.

Na parceli koja je povijesno određena ogradnim zidovima uređen je okoliš s istočnom taracom i kamenim stubištem koje vodi do glavnog ulaza na razini prvog kata, dok je nekadašnji ulaz kneževa dvora na sjevernom pročelju vjerojatno sužen za gospodarski prolaz prema kuhinji.

Podignuta je još jedna gospodarska zgrada na istočnom dijelu parcele te su na krajnjem istočnom dijelu uređene štale sa zasebnim ulazom iz ulice koja imanje razdvaja od crkve sv. Ivana.

2. PRIKAZ VREMENA IZGRADNJE DIJELOVA SKLOPA

Vrijeme izgradnje pojedinih dijelova sklopa prikazano na današnjem zračnom snimku:

- 1- gabariti povijesnog kneževa dvora, 16. - 18. stoljeće
- 2 - pretpostavljena kuhinja, 17. stoljeće
- 3 - pretpostavljena kuća za stražu i posluge, 17. stoljeće
- 4 - štale, vjerojatno 17. stoljeće
- 5 - dogradnje izvornog dvora i izgradnja kuće Garbini (Grbin), 19./20. stoljeće
- 6 - gospodarska zgrada, 19./20. stoljeće
- 7 - recentne nadstrešnice, 20. stoljeće

Crvena strijelica označava ulaz na posjed, crvena linija mjesni put na južnoj i istočnoj strani, a žuta pomoćni put na sjevernoj strani posjeda; Omega engineering, 2016.

3. PRIJEDLOG KONZERVATORSKIH SMJERNICA

Neorenesansna dvokatnica obitelji Garbini (Grbin), iako podignuta na temeljima povijesnog kneževa dvora, je do danas sačuvana kao cjelovita građevina s izvornim unutrašnjim uređenjem s početka 20. stoljeća, na čemu je temeljen ovaj prijedlog konzervatorskih smjernica.

Stoga je potrebno s najvećom pažnjom pristupiti bilo kakvim radovima kako na uređenju okoliša, obnovi i sanaciji pročelja i krovništa svih zgrada tako i prezentaciji unutrašnjih prostora stambene kuće.

Izradi projektne dokumentacije treba prethoditi izrada arhitektonskog snimka postojećeg stanja cijelog kompleksa u koju će biti ucrtani rezultati provedenih restauratorsko - konzervatorskih istraživanja u skladu s odobrenjem Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, a u svrhu otkrivanja tragova ranijih struktura povijesnog kneževa dvora pa i nekih građevnih elemenata palače Grbin kao npr. povezanost prizemlja i prvog kata unutrašnjim stubištima i sl.

Stambenu dvokatnicu potrebno je prezentirati kao primjer života i boravka u građanskoj kući s početka 20. stoljeća sa svim sačuvanim elementima unutrašnjeg uređenja (obrada podova, zidni i stropni oslik, drvena stubišta s rukohvatima, unutrašnja stolarija, namještaj, stropna rasvjetna tijela, obiteljske fotografije i slike, kao i ulja na platnu). Slijedom navedenoga potrebno je provesti muzeološku analizu te projektom prezentacije predvidjeti odgovarajući način tumačenja, odnosno postavljanja legendi za posjetitelje. Potkrovlje kuće nudi mogućnost smještaja pratećih sadržaja (povremene izložbe, depo, radni prostor kustosa i sl.)

U gospodarske zgrade moguće je smjestiti servisne sadržaje, a jedan dio može biti planiran i za smještaj stručnjaka koji bi svojim boravkom doprinosili razvoju znanstvenih spoznaja o povijesti, graditeljstvu i kulturi otoka.

U obradi i prezentaciji pročelja svih zgrada, a poglavito kuće Grbin treba zadržati i/ili restaurirati sve zatečene elemente kao što je obrada pročelja, karakteristična vanjska stolarija i sl. pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti prezentaciji sačuvanih elemenata iz razdoblja od 16. do 18. stoljeća.

Potrebno je s najvećom pažnjom planirati restauraciju, odnosno sanaciju zatečenih podnih površina vanjskih terasa i pristupnih stubišta te predvidjeti razgradnju i uklanjanje recentnih nadstrešnica koje je na nekim mjestima npr. ispred ulaza u kuću, potrebno zamijeniti pergolom na sačuvanim, kamenim kolonama. Prezentacija okolnih prostora mora uključiti i hortikulturno uređenje parcele s arlama, pristupnim stubištima i stazama, kao i terasama na zapadnoj strani kompleksa.

IV. LITERATURA

- Čremošnik, G. Notarske listine sa Lastova, Spomenik SAN XCI, Beograd, 1939.
- Feilden, B. M. Uvod u konzerviranje kulturnog nasljeđa, Zagreb, 1981.
- Fisković, C. Lastovski spomenici, Split, 1966.
- Ivančević, R. Radijus ozračja spomenika; Radovi Instituta za povijest umjetnosti 20, Zagreb, 1996.: 27.-40.
- Jurica, A. Lastovo kroz stoljeća, Lastovo, 2001
- Lučić, J. Iz srednjovjekovne prošlosti otoka Lastova, Radovi Instituta za hrvatsku povijest, br. 6., Zagreb, 1973.,
- Lupis, V. Povijesne i statističke bilješke o dubrovačkom okrugu, prikupio okružni inženjer Lorenzo Vitelleschi, Dubrovnik, 2002.
- Lynch, K. Slika jednog grada, Beograd 1974.
- Maroević, I. Sadašnjost baštine, Zagreb, 1986.
- Smičiklas, T. Codex Diplomaticus VI, Zagreb, 1908.
- Smičiklas, T. Codex Diplomaticus VIII, Zagreb, 1910.
- Zumthor, P. Misliti arhitekturu, Zagreb, 2003.

*** Lastovski statut, Split 1994.

*** Statut Grada Dubrovnika, Dubrovnik 2002.

Dokumenti Državnog arhiva u Dubrovniku

Odluke Vijeća umoljenih *Consilio Rogatorum*

Diversa Lagustae

Libro di entrata ed uscita del Camerlengo di Lagosta 1709. - 1734.